

Klinika azylového práva Právnickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave

Zásady práce študentov Kliniky azylového práva

1. Rozsah a cieľ

Tento dokument zakotvuje zásady poskytovania právnej pomoci, ako poskytovania iných služieb, klientom Kliniky azylového práva (ďalej len „Klinika“).

Zásady sú záväzné pre všetkých študentov Kliniky, ktorí oboznámenie sa s nimi potvrdzujú svojim podpisom na začiatku semestra.

Tieto zásady sú podriadené akýmkoľvek existujúcim pravidlám poskytovania právnej pomoci, ktoré sú upravené právnymi predpismi SR a dopĺňajú ich.

Cieľom zásad je poskytnúť študentom Kliniky návod, akým spôsobom poskytovať právnu pomoc klientom Kliniky eticky, odborne a profesionálne.

Porušenie týchto zásad zo strany študentov Kliniky môže mať vážny dopad pre klientov, a bude riešené vedením Kliniky individuálne s konkrétnym študentom.

2. Definície

„Právna pomoc“ zahŕňa poskytovanie právneho poradenstva, vedenie spisovej dokumentácie, realizácia právnych konzultácií, účasť na jednotlivých úkonoch s klientmi Kliniky.

„Právne poradenstvo“ znamená poskytnutie právneho názoru o tom, ako sa právny predpis aplikuje v konkrétnom prípade klienta zohľadniac individuálne okolnosti jeho prípadu, vrátane navrhnutia konkrétneho postupu.

„Právna konzultácia“ znamená konzultáciu realizovanú s klientom Kliniky za účelom zistenia právne relevantných dôvodov jeho žiadosti o azyl, zistenia alebo objasnenia informácií dôležitých pre azylové alebo iné konanie, zabezpečenia dôkazov, a pod., spravidla za účasti tlmočníka.

„Jednotlivé úkony“ zahŕňajú všetky ďalšie úkony, ktoré študent s klientom Kliniky realizuje alebo sa na ich realizácii zúčastňuje, napr. nahliadanie do spisov na správnom orgáne, sprevádzanie klienta na cudzineckú políciu alebo iný správny orgán, príprava rôznych žiadostí s klientom (napr. žiadosti o vydanie dokladu o pobyte/ cestovného dokladu), zabezpečovanie dôkazov do konania a s tým súvisiaca komunikácia (napr. s rodinou klienta), účasť na vstupnom alebo doplňujúcom azylovom pohovore na Migračnom úrade MV SR, vyhľadávanie informácií o krajinách pôvodu, a ďalšie úkony na základe pokynov vyučujúceho/ supervízora.

„Iné služby“ zahŕňajú akékoľvek iné služby ako tie uvedené vyššie, ktoré Klinika poskytne konkrétnemu klientovi, napr. pomoc pri hľadaní ubytovania alebo zamestnania, pomoc pri prijatí na štúdium, asistenciu pri komunikácii s úradom práce, a pod. Klinika poskytuje klientom predovšetkým právnu pomoc, iné služby môže poskytnúť v odôvodnených prípadoch len výnimočne, zohľadniac svoje časové možnosti.

„Klient Kliniky“ je žiadateľ o azyl, azylant, cudzinec s poskytnutou doplnkovou ochranou alebo iný štátny príslušník tretej krajiny, ktorému Klinika poskytuje pomoc na základe dohody s OZ Liga za ľudské práva a so súhlasom klienta, alebo na základe dohody priamo s klientom. Pojem klient v tomto dokumente je používaný ako všeobecné označenie pre klientov a klientky Kliniky. Klienti Kliniky sú spravidla klienti OZ Liga za ľudské práva, s ktorým Klinika spolupracuje na praktickej časti vyučovania na základe dohody o spolupráci.

3. Vzťah študent – klient

Pri prvom kontakte študenta s klientom Kliniky, študent klienta oboznámi o svojom statuse študenta Kliniky a o tom, akú právnu pomoc či inú službu môže klientovi poskytnúť a za akých podmienok. Vzťah študenta Kliniky, ako aj rozsah poskytovanej pomoci, musí byť klientovi jasný predtým ako začne akákoľvek práca na prípade zo strany študenta.

Študent musí klienta vopred oboznámiť o obmedzeniach poskytovanej pomoci, predovšetkým o tom, že klienta v azylovom ani inom konaní nezastupuje ani nemôže zastupovať, vzhľadom na neukončené právne vzdelanie.

Klient si musí byť od počiatku vedomý skutočnosti, že je klientom Kliniky, resp. OZ Liga za ľudské práva, a že neexistuje žiaden zmluvný vzťah medzi klientom a študentom Kliniky.

V prípade akýchkoľvek pochybností pokiaľ ide o vzťah ku klientovi, napr. v podobe konfliktu záujmov, musí študent bezodkladne danú vec konzultovať so svojim supervízorom a dohodnúť sa s ním na ďalšom postupe.

Študent má povinnosť sa ku každému klientovi správať slušne a úctivo, rešpektujúc ľudskú dôstojnosť každého človeka, a nemôže odmietnuť poskytnutie pomoci klientovi na základe jeho rasy, národnosti, náboženstva, pohlavia, sexuálnej orientácie, politického zmysľania, veku, rodinného či osobného statusu, členstva v určitej sociálnej skupine, či právneho postavenia.

Vzťah študenta a klienta môže začať iba na základe vzájomného dobrovoľného a informovaného súhlasu a pokračovať môže iba dotedy, kým tento súhlas pretrváva. Klient musí byť oboznámený o tom, že v prípade akejkoľvek nespokojnosti v danom vzťahu sa môže obrátiť na supervízora. Klient má právo daný vzťah kedykoľvek ukončiť.

4. Supervízia

Študent vykonáva všetku prácu na konkrétnom prípade pod dôkladnou supervíziou svojho vyučujúceho alebo povereného právnik OZ Liga za ľudské práva (ďalej len „supervízor“). Supervízor sa zúčastňuje všetkých úkonov, ktoré študent s klientom realizuje, za účelom dohľadu a následného poskytnutia spätnej väzby.

Študent môže zrealizovať konkrétny úkon s klientom bez prítomnosti supervízora iba na základe poverenia od supervízora. V prípade neúčasti supervízora na konkrétnom úkone je študent povinný postupovať presne podľa pokynov supervízora, ktoré dostal vopred, a následne vykonať záznam o zrealizovanom úkone, ktorý založí do spisu klienta a/ alebo odovzdá supervízorovi.

Ak študent vykonáva úkon vo vzťahu k tretím osobám (nahliadnutie do spisu, sprevádzanie klienta a pod.), musí byť vždy zo strany supervízora poučený o všetkých právnych dôsledkoch úkonu, o jeho význame a poznať presne svoju úlohu a rozsah svojich oprávnení. Za toto zodpovedá supervízor.

Študent konzultuje so supervízorom akékoľvek otázky, dilemy a pochybnosti, ktoré má vo vzťahu k prípadu. Ak študentovi nie je jasný rozsah jeho oprávnenia, obsah poverenia na konkrétny úkon alebo neporozumel dostatočne zadaniu zo strany supervízora, vo vykonávaní úkonu/ práce na prípade nepokračuje, pokiaľ si uvedené so supervízorom nevyjasní do takej miery, aby presne svoju úlohu pochopil a vedel ako má postupovať.

5. Starostlivosť

Študent Kliniky musí konať zodpovedne, odborne a s náležitou starostlivosťou, v súlade s účinnými právnymi predpismi, a na základe inštrukcií supervízora, tak, aby v rámci právnych možností dosiahol pre klienta čo najlepší výsledok.

Študent môže klientovi poskytovať pomoc či službu iba v rozsahu poverenia a v súlade s pokynmi tohto klienta a supervízora. Študent je pri práci na prípade klienta povinný dodržiavať a rešpektovať všetky lehoty, ktoré sa na záležitosť klienta vzťahujú.

Študent je tiež povinný viesť záznam o poskytovanej právnej pomoci klientom a zakladať do spisu všetky dokumenty súvisiace s poskytovanou pomocou. Pri tom sa riadi účinnými právnymi predpismi, najmä zákonom o ochrane osobných údajov. Spôsob uchovávanía záznamu a vedenia spisu študentovi vysvetlí supervízor.

6. Konflikt záujmov

Študent nesmie pracovať na konkrétnom prípade klienta v prípade, ak jeho osobné alebo finančné záujmy by boli v rozpore so záujmami klienta.

Študent nesmie poskytnúť právnu pomoc alebo inú službu dvoch, resp. viacerých klientov v tej istej veci, ak medzi záujmami klientov dochádza ku konfliktu, alebo ak hrozí vážne nebezpečenstvo takéhoto konfliktu.

Ak študent zistí, že v prípade klientov, ktorým poskytuje právnu pomoc, došlo alebo môže dôjsť ku konfliktu záujmov, okamžite o tom upovedomí supervízora. Rovnako musí postupovať, ak hrozí nebezpečenstvo porušenia povinnosti zachovávať mlčanlivosť, alebo ak je ohrozená jeho/jej nezávislosť.

Študent musí odmietnuť prácu na prípade nového klienta, ak hrozí nebezpečenstvo porušenia povinnosti zachovávať mlčanlivosť o skutočnostiach, ktoré mu zveril predchádzajúci klient, alebo ak by informácie, ktoré má študent k dispozícii o záležitostiach bývalého klienta, nového klienta neprimerane zvýhodnili.

7. Mlčanlivosť

Klient má právo na zachovanie mlčanlivosti o informáciách získaných od neho alebo od iných osôb študentom. Mlčanlivosť je právom klienta, nie študenta. Povinnosť mlčanlivosti môže zaniknúť len na základe výslovného súhlasu klienta, s výnimkou prípadov tu upravených alebo v prípadoch ustanovených zákonom.

Klient Kliniky musí byť od počiatku vzťahu informovaný, že študent je povinný zdieľať všetky informácie o prípade, ktoré získa od klienta alebo od iných osôb, so supervízorom.

Študent musí zachovávať mlčanlivosť o všetkých informáciách, ktoré sa dozvedel pri vybavovaní záležitosti klienta, s výnimkou prípadov tu upravených alebo v prípadoch ustanovených zákonom.

Študent žiadne informácie o prípade klienta nezdieľa ani s rodinnými príslušníkmi či inými blízkymi osobami klienta; akúkoľvek informáciu im môže poskytnúť jedine so súhlasom klienta.

Študent nie je viazaný povinnosťou mlčanlivosti v rovnakom rozsahu ako advokát, a v prípade potreby musí klienta poučiť o povinnosti ohlásiť spáchanie trestného činu alebo prípravu trestného činu podľa platných právnych predpisov v SR a poučiť klienta o dôsledkoch. Toto informovanie a poučenie musí klientovi odovzdať písomne, pričom je povinný jednu kópiu poučenia s klientovým podpisom uchovať v spise klienta. Ak sa vyskytne uvedená situácia, študent svoj postup konzultuje so supervízorom, ktorý sa danej konzultácie s klientom zúčastní.

Študent je povinný viesť spisovú dokumentáciu spôsobom, ktorý chráni mlčanlivosť o záležitostiach klienta a chrániť osobné údaje klienta. Povinnosť mlčanlivosti trvá aj po ukončení poskytovania právnej pomoci klientovi, ak nie je upravené inak.

Povinnosť mlčanlivosti sa nevzťahuje na informácie, ktoré boli zverejnené s klientovým súhlasom. V prípade, ak klient dobrovoľne súhlasí so zverejnením určitej informácie, predpokladá sa, že súhlasil so zánikom povinnosti mlčanlivosti vo vzťahu k danej informácii. Avšak, povinnosť mlčanlivosti nesmie byť porušená v prípade, ak došlo k zverejneniu informácie bez súhlasu klienta, alebo proti záujmom klienta. Študent nemôže zverejniť akúkoľvek informáciu o klientovi, ktorá podlieha mlčanlivosti, bez explicitného súhlasu supervízora.

Študent môže poskytnúť informácie o klientovi iným právnikom alebo advokátom za účelom profesionálnej konzultácie v prípade, ak aj tieto iné osoby budú viazané povinnosťou mlčanlivosti a v prípade, ak tieto iné osoby nie sú v konflikte záujmov so záujmami klienta. Akúkoľvek takúto konzultáciu je študent povinný vopred konzultovať so supervízorom.

Klinika je povinná poskytnúť študentom poučenie, vedenie a pomoc pri zabezpečovaní plnenia povinnosti mlčanlivosti a ochrany osobných údajov v súlade s príslušnými normami. Klinika je zodpovedná za dodržiavanie zákona o ochrane osobných údajov a za dodržiavanie zásady mlčanlivosti.

8. Poskytnutie falošných informácií a trestná činnosť

Študent je povinný za každých okolností konať čestne a zodpovedne a klientov Kliniky nabáda k rovnakému konaniu. Študent nesmie za žiadnych okolností nabádať, radiť alebo pomáhať žiadnej osobe pri príprave falošných, zavádzajúcich alebo nepravdivých podaní či dôkazov pred akýmkoľvek súdom alebo štátnym orgánom.

Študent je povinný vystupovať v kontakte s inými ľuďmi dôstojne a profesionálne, v súlade s princípom rešpektovania iných ľudí a v súlade s princípmi ľudských práv a nediskriminácie.

V prípade ak sa študent dozvie, že klient poskytol súdu alebo inému štátnemu orgánu nepravdivé, falošné alebo zavádzajúce informácie ešte predtým, ako mu začal poskytovať právnu pomoc, nesmie o svojich zisteniach informovať súd ani iný štátny orgán bez výslovného súhlasu klienta a bez konzultácie so supervízorom. Študent sa za pomoci supervízora pokúsi sa presvedčiť klienta, aby svoje vyhlásenia opravil. V takomto prípade študent ďalej nesmie pripraviť žiadne podanie na súd alebo zodpovedný štátny orgán, alebo inú inštitúciu, ktoré je založené na predchádzajúcich nepravdivých, zavádzajúcich alebo falošných informáciách alebo vykonať akýkoľvek úkon, ktorý by mohol viesť k tomu, že súd alebo zodpovedný štátny orgán alebo iná inštitúcia založí svoje rozhodnutie na takýchto informáciách. V uvedených prípadoch študent každý svoj krok a každú radu poskytnutú klientovi Kliniky konzultuje so supervízorom.

Študent nesmie vedome podpísať alebo byť akokoľvek inak spojený s akýmkoľvek listom, správou alebo iným dokumentom, podať vyjadrenie alebo ponúknuť akékoľvek podanie vo vzťahu ku klientovi, ktorý obsahuje falošné alebo zavádzajúce informácie. Študent nesmie súdu alebo inému orgánu či inštitúcii poskytnúť akýkoľvek dokument o ktorom vie, že je falošný alebo obsahuje falošné alebo zavádzajúce informácie.

V prípade ak po tom, čo študent začne poskytovať právnu pomoc klientovi tento poskytne pred súdom alebo iným orgánom vyhlásenie, o ktorom študent vie, že obsahuje falošné, nepravdivé alebo zavádzajúce informácie, je študent povinný bezodkladne informovať o tejto skutočnosti supervízora a postupovať nasledovne:

- zachovať povinnosť mlčanlivosti, ktorá môže byť porušená len na základe výslovného súhlasu klienta,
- informovať klienta o jeho protiprávnom konaní a vplývať naňho aby toto napravil (za účasti supervízora),
- neposkytovať súdu alebo inému orgánu žiadne podania, ktoré sú založené na nepravdivých, falošných alebo zavádzajúcich informáciách a nesmie vykonať žiaden úkon, ktorý by mohol viesť k tomu, že súd alebo zodpovedný štátny orgán alebo iná inštitúcia založí svoje rozhodnutie na takýchto informáciách.

Okrem uvedeného, Klinika ukončí poskytovanie pomoci konkrétnemu klientovi v prípade, ak tieto falošné, nepravdivé alebo zavádzajúce informácie zasahujú priamo jadro právneho zastúpenia a klient odmietne svoje vyhlásenia opraviť. V prípade ukončenia poskytovanej právnej pomoci klientovi zo strany Kliniky, supervízor o tejto skutočnosti neodkladne informuje študenta, ktorý na prípade pracoval. Následne je študent povinný ukončiť prácu na prípade a ďalej klienta nebude kontaktovať.

Spáchanie trestného činu:

V prípade ak sa študent dozvie, že klient Kliniky alebo iná osoba sa pripravuje na spáchanie alebo sa dopustil spáchania trestného činu, je povinný okamžite informovať supervízora a splniť si ohlasovací povinnosť podľa príslušných právnych predpisov a podľa usmernenia supervízora.

9. Zákaz zneužívania

Študent Kliniky nesmie vstúpiť do žiadneho vzťahu, ktorý by mohol priamo alebo nepriamo ovplyvniť jeho nezávislý úsudok vo vzťahu ku klientovi v prípade poskytovania právnej pomoci alebo inej služby, a nesmie zneužívať klienta na účely dosiahnutia finančného, sexuálneho alebo akéhokoľvek iného uspokojenia alebo zisku.

V prípade ak na strane študenta vznikne emócia, ktorá môže ovplyvniť priamo alebo nepriamo jeho nezávislý úsudok vo vzťahu ku klientovi, musí o tomto svojom stave neodkladne informovať supervízora a spoločne s ním prijať potrebné opatrenia, aby nedošlo k poškodeniu záujmov klienta a dobrého mena Kliniky.

Študent nesmie spolunažívať ani vstupovať do vzťahovej, emočnej a duševnej závislosti s osobou, ktorej Klinika poskytuje právnu pomoc alebo inú službu.

V prípade sporných etických otázok sa študent bezodkladne obráti na supervízora po radu a urýchlené vyriešenie spornej situácie.

10. Zdieľanie informácií o klientoch s iných študentmi Kliniky

Každý študent je poverený prácou na konkrétnom prípade/ prípadoch, vo vzťahu ku ktorým ho viaže povinnosť mlčanlivosti. Na jednom prípade môže spoločne pracovať viacero študentov.

Ak viacerí študenti Kliniky pracujú na konkrétnom prípade spoločne, títo študenti informácie o prípade zdieľajú a zaväzuje ich vo vzťahu k prípadu rovnaká povinnosť mlčanlivosti. Ak sa však individuálny študent dozvie o klientovi citlivú informáciu, napr. týkajúcu sa spáchania trestného činu alebo poskytnutia falošných, nepravdivých alebo zavádzajúcich informácií / dôkazov zo strany klienta, študent túto informáciu nezdieľa s ostatnými študentmi pracujúcimi na prípade, ale bezodkladne kontaktuje supervízora, ktorý ho poučí o ďalšom postupe (viď bod 8).

Študent v zásade nezdieľa informácie o konkrétnom prípade so študentmi Kliniky, ktorí na danom prípade nepracujú. Študent môže zdieľať s týmito študentmi informácie o danom prípade, ak bezpečne a zodpovedne zabezpečí, aby neobsahovali žiadne údaje, na základe ktorých by bolo možné identifikovať dotknutého klienta.

Ak sa na stretnutiach študentov so supervízorom, resp. na hodinách teoretickej výučby na fakulte, preberajú právne otázky a dilemy týkajúce sa jednotlivých prípadov, na ktorých študenti pracujú, supervízor / vyučujúci vždy zabezpečí, aby neobsahovali žiadne údaje, na základe ktorých by bolo možné identifikovať konkrétnych klientov. Ak uvedené nie je možné zabezpečiť, z dôvodu náležitého vysvetlenia prípadu, supervízor / vyučujúci osobitne študentov poučí o povinnosti zachovávať mlčanlivosť o všetkých prípadoch, ktoré sa na hodinách rozoberali.

11. Vzťah k tlmočníkom

Na komunikáciu s klientmi Kliniky môže byť potrebné využiť služby tlmočníkov, predovšetkým z mimoeurópskych jazykov. Úlohou tlmočníkov je tlmočiť hovorené slovo počas právnej konzultácie s klientmi alebo preložiť zadaný písomný text / dokument. Tlmočníci sú pri tlmočnických úkonoch viazaní tlmočnickým sľubom, a dodržiavajú povinnosti upravené v zákone o znalcoch, tlmočníkoch a prekladateľoch, ako aj etické zásady a princípy tlmočenia. Napriek tomu je dôležité dbať o tom, aby

tlmočník rozumel svojej úlohe počas právnej konzultácie / právneho úkonu, ktorého sa zúčastňuje, a bol si vedomý predovšetkým povinnosti mlčanlivosti a prekážky konfliktu záujmov. Tlmočník by svoju činnosť mal obmedziť na samotné tlmočenie a nemal by sa stavať do role poradcu ani do tlmočenia vsúvať svoje osobné postoje a názory na situáciu či prípad klienta.

Ak sa na konzultácii či úkone, ktorý realizuje študent zúčastňuje tlmočník, a nie je prítomný supervízor, študent sa uistí, že:

- tlmočník rozumie svojej úlohe,
- klient súhlasí s tlmočením za účasti daného tlmočníka,
- klient a tlmočník si navzájom dobre rozumejú,
- klient nemá žiadne námietky k tlmočeniu,
- klient ani tlmočník si nie sú vedomí žiadneho konfliktu záujmov,
- tlmočník si je vedomý svojej povinnosti zachovávať mlčanlivosť o všetkom čo sa počas konzultácie/ úkonu dozvie.

Ak niektorá z uvedených podmienok tlmočenia nie je splnená, študent v konzultácii/ úkone nepokračuje, a neodkladne kontaktuje supervízora, ktorý rozhodne o ďalšom postupe. Ak študent počas konzultácie / realizovaného úkonu nadobudne pocit, že došlo k akejkoľvek nezrovnalosti či nedorozumeniu spôsobeného tlmočením, konzultuje tieto svoje obavy so supervízorom.

V prípade, že tlmočník poskytne študentovi nejakú informáciu nad rámec tlmočenia, ktorá by mohla byť relevantná pre daný prípad, tento ju vezme na vedomie a poradí sa o jej možnom použití so supervízorom.

Študent tlmočníkovi neposkytuje o prípade žiadne informácie nad rámec tých, ktoré sú potrebné pre riadne vykonanie konzultácie/ úkonu.

O konzultácii / úkone, na ktorom sa zúčastnil tlmočník je potrebné vykonať záznam, ktorý podpíše študent, klient aj tlmočník. Študent tento záznam založí do spisu a/ alebo predloží supervízorovi.

12. Vzťah k médiám

Študent nesmie nikdy medializovať prípad klienta. V prípade ak si klient Kliniky želá medializáciu svojho prípadu, oznámi študent túto skutočnosť supervízorovi, a spoločne následne poučia klienta o možných dôsledkoch medializácie jeho prípadu. Ak ide o klienta OZ Liga za ľudské práva, medializácia prípadu nie je možná bez výslovného súhlasu vedenia združenia.

Žiaden študent Kliniky nie je oprávnený poskytovať v mene Kliniky akékoľvek vyjadrenie pre médiá, a to ani v prípade ak klient samostatne aktívne medializuje svoj prípad.

Písomné prehlásenie študenta o oboznámení sa s obsahom dokumentu:

Ja, dolu podpísaný/á, (meno a priezvisko), študent/ študentka ročníka PF TU v Trnave, ako študent/ študentka Kliniky azylového práva v akademickom roku, týmto čestne prehlasujem, že som sa dňa dôkladne oboznámil/a s obsahom dokumentu „Zásady poskytovania právnej pomoci klientom Kliniky azylového práva“, porozumel/a som mu, a súhlasím, že pri práci na prípadoch v rámci Kliniky azylového práva budem zásady plne dodržiavať. Tento súhlas udeľujem slobodne a vážne.

Podpis: